

GDK: 648 : 663.1 : 666 : (497.12)

Prispelo/Received: 30.8.2001
Sprejeto/Accepted: 18.9.2001

Izvirni znanstveni članek
Original scientific paper

NEKATERI TRENDI GOSPODARJENJA Z DRŽAVNIMI GOZDOVI V SLOVENIJI IN GOSPODARSKA MOČ KONCESIONARJEV

Darij KRAJČIČ*

Izvleček:

Prodajne cene lesa v državnih gozdovih v Sloveniji se ujemajo z evropskimi gibanji in kažejo negativni trend. Stroški pridobivanja, preračunani na m³ lesa, padajo, medtem ko vlaganja nihajo. Padajo tudi plačila za koncesijo. Koncesionarji so v letu 2000 ustvarili 0,19 % prihodkov celotnega slovenskega gospodarstva. Stroški dela so v strukturi vseh stroškov v primerjavi z gospodarstvom več kot podvojeni. Celotni dobiček znaša 398 mio SIT, dobiček iz poslovanja pa okrog 280 mio SIT. Vrednost sredstev znaša 19 milijard SIT, ki so 79% pokrita z lastnimi viri. Dodana vrednost na zaposlenega je 4,1 mio SIT in je za 7% nižja kot v gospodarstvu. Bruto plače na zaposlenega so za 11% višje kot v gospodarstvu, precej višje kot v predelavi lesa, podobne kot v Zavodu za gozdove in bistveno nižje kot na Skladu kmetijskih zemljišč in gozdov. Letno koncesionarji in zaposleni prispevajo v družbeno blagajno okoli dve milijardi SIT, pri tem pa ni upoštevana dohodnina.

Ključne besede: državni gozdovi, trendi gospodarjenja, finančni kazalniki, plače, Slovenija

SOME TRENDS OF STATE FOREST MANAGEMENT AND THE ECONOMIC POWER OF CONCESSION HOLDERS

Abstract:

Selling prices of wood from Slovene state forests are decreasing at the same rate as on the European market. Exploitation costs per cubic meter of wood are decreasing and investments are not stable. Concession fees are also decreasing rapidly. In 2000 concession holders made 0,19% of the income of entire national economy. Labor costs in the structure of all expenditures have more than doubled. Profits reached 398 million SIT in the year 2000, but profits from operations were only about 280 million SIT. The value of means is 19 billion SIT, while the portion of shareholders' capital is 79%. Added value per employee is 4,1 million SIT and is about 7% lower than in the national economy. Wages per employee are higher by 11% than in national economy, much higher than in the wood processing industry similar to the Forestry service and much lower than in the Agriculture Land and Forest Fund. The concession holders' contribution to national budget is about two billion SIT.

Key words: state forest, trends of management, financial indicators, wages, Slovenia

* dr., Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire, Večna pot 83, Gospodarska zbornica Slovenije, Dimičeva 13, 1000 Ljubljana, SVN

VSEBINA
CONTENTS

1	UVOD	
	INTRODUCTION.....	35
2	OPREDELITEV PROBLEMA IN METODE DELA	
	PROBLEM DEFINITION AND METHODS	35
3	DELOVNE HIPOTEZE	
	HYPOTHESIS	36
4	REZULTATI RAZISKAVE	
	RESULTS.....	37
5	ZAKLJUČEK	
	CONCLUSION	54
6	POVZETEK.....	54
7	SUMMARY.....	56
8	VIRI	
	REFERENCES.....	57

1 UVOD

INTRODUCTION

Nekdanji družbeni gozdovi so postali državni na podlagi Zakona o lastninskem preoblikovanju podjetij (Ur. l. RS št. 55/92). Ta določa, da se pred ugotovitvijo družbenega kapitala podjetij izločijo iz sredstev podjetij kmetijska zemljišča in gozdovi, ki postanejo last Republike Slovenije oziroma občin in se prenesejo v upravljanje Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov. Dotedanji upravljalci teh gozdov so nadaljevali delo do podelitve koncesije za izkoriščanje gozdov, ki jo je država podelila na podlagi posebne uredbe (Ur.l RS št. 34/96) za dobo 20 let.

Pred lastninskim preoblikovanjem gozdnih gospodarstev je Zakon o gozdovih (1993) predpisal, da se iz premoženja izloči del sredstev, ki je nastal na podlagi skupnega gospodarjenja z zasebnimi gozdovi in del sredstev za delovanje novoustanovljenega Zavoda za gozdove Slovenije. Od skupnega premoženja 12.068 mio. SIT so za delovanje Zavoda namenili 11,43%, delež zasebnega sektorja je bil 10,35 %, 78,22 % družbenega kapitala gozdnih gospodarstev pa se je lastninsko preoblikovalo v skladu z Zakonom (Ur. l. RS št. 55/92) (Poročilo o razdružitvi premoženja gozdnogospodarskih organizacij 1997). Gozdna gospodarstva so se preoblikovala v gozdarske gospodarske družbe in vse razen ene poslujejo kot delniške družbe po Zakonu o gospodarskih družbah.

2 OPREDELITEV PROBLEMA IN METODE DE LA

PROBLEM DEFINITION AND METHODS

Od spremembe organiziranosti gospodarjenja z državnimi gozdovi je preteklo že nekaj let. Zato nas je zanimalo, kakšni so trendi cen gozdnih lesnih sortimentov v tem obdobju v primerjavi z evropskimi gibanji, kakšni so trendi stroškov pridobivanja in vlaganj v slovenske državne gozdove.

Tudi gozdarske gospodarske družbe, ki imajo koncesijo za izkoriščanje državnih gozdov, so se v tem obdobju spreminjale in razvijale v različnih smereh. Zato nas je zanimala njihova gospodarska moč in njihov položaj v primerjavi s celotnim slovenskim

gospodarstvom, lesnopredelovalno industrijo (panoga, ki je gozdarstvu v proizvodni verigi najbližja) in gradbeništvom (delovno intenzivna panoga).

V raziskavi smo uporabili metodo anketiranja, s katero smo zbirali podatke pri vseh koncesionarjih. Od 15 koncesionarjev jih je odgovorilo 14 (93%, po količini posekanega lesa pa 96%). Za ugotavljanje gospodarske moči koncesionarjev smo analizirali zlasti bilance stanja in delno izkaze uspeha za leto 2000 (Vir: Finančni kazalniki za leto 2000) ter na njihovi podlagi izračunali nekatere ekonomske kazalnike.

Gozdarske gospodarske družbe, ki imajo koncesijo za izkoriščanje državnih gozdov, smo za potrebe raziskave poimenovali koncesionarji.

3 DELOVNE HIPOTEZE **HYPOTHESIS**

Pri raziskovanju smo si postavili naslednje delovne hipoteze:

- Trend prodajnih cen lesa v Sloveniji stagnira, medtem ko v Evropi pada.
- Stroški pridobivanja lesa v Sloveniji naraščajo.
- Gospodarska moč koncesionarjev je v primerjavi s celotnim gospodarstvom majhna.
- Struktura ekonomskih kategorij in kazalnikov je podobna kot v gospodarstvu nasploh in v nekaterih drugih gospodarskih panogah.
- Plače so pri koncesionarjih višje v primerjavi z lesnopredelovalno industrijo gradbeništvom in celotnim gospodarstvom, vendar nižje kot v Zavodu za gozdove in Skladu kmetijskih zemljišč in gozdov.

4 REZULTATI RAZISKAVE RESULTS

4.1 PRODAJNE CENE GOZDNIH LESNIH SORTIMENTOV SELLING PRICES OF FOREST WOOD ASSORTMENTS

Analizo prodajnih cen gozdnih lesnih sortimentov smo izdelali tako, da smo podatke iz ankete o doseženih prodajnih cenah na kamionski cesti preračunali na stanje leta 2000. Pri tem smo uporabili revalorizacijske stopnje, ki veljajo v slovenskem računovodstvu. Na podlagi teh cen smo izračunali indekse cen gozdnih lesnih sortimentov in jih primerjali z evropskimi gibanji (preglednica 1). Za referenčno leto smo izbrali leto 1996, ker je tudi indeks evropskih cen lesa v sklopu evropskega indeksa cen surovin (HWWA) tega leta znašal 100.

Preglednica 1: Gibanja prodajnih cen gozdnih lesnih sortimentov
Table 1: Trend of selling prices of forest wood assortments

Poslovno leto <i>Year</i>	Indeks doseženih cen lesa na kamionski cesti (1996=100) <i>Price index of wood at forest road</i>	Indeks HWWA* (1990=1996=100) <i>HWWA index</i>	Razlika <i>Difference</i>
1994	115	117	-2
1995	117	114	+3
1996	100	100	0
1997	93	97	-4
1998	90	85	+5
1999	84	82	+2
2000	79	81	-2

*Vir / Source: Svetovne cene surovin 2001 -2002

Gibanja prodajnih cen gozdnih lesnih sortimentov v slovenskih državnih gozdovih se zelo ujemajo z evropskimi gibanji. Prodajne cene lesa v Evropi so v zadnjem desetletju drastično padle. Tudi za naslednji dve leti napovedujejo znižanje indeksa cen surovin. Padanje cen lesa v lanskem letu pripisujejo zmanjšanemu povpraševanju zaradi zmanjševanja gradbene dejavnosti v Nemčiji in nekaterih drugih evropskih državah na eni ter povečani ponudbi lesa na drugi strani.

Tudi analiza gibanj cen lesa na slovenskem trgu odkupa lesa, ki ga spremlja Statistični urad Republike Slovenije, kaže negativen trend (preglednica 2). Podatki kažejo dosežene odkupne cene lesa brez prevoza, zajemajo pa 420.000 do 540.000 m³ lesa letno. Trend smo izračunali tako, da smo odkupne cene lesa na m³ v posameznem letu preračunali na vrednost leta 2000, zatem pa izračunali indeks z osnovo za leto 1996.

Preglednica 2: Gibanja odkupnih cen gozdnih lesnih sortimentov v Sloveniji (indeks 1996=100)
Table 2: Purchase price trends of forest wood assortments

Leto Year	Drva Fuel wood	Celulozni les Pulp wood	Tehnični les Logs
1995	116	102	105
1996	100	100	100
1997	95	86	94
1998	84	82	91
1999	74	74	83
2000	72	68	81

Vir / Source: Letni pregled odkupa 2000

Na prodajne cene poleg splošnih gibanj na tržišču vpliva tudi struktura poseka. Sortimentna struktura poseka je v zadnjem obdobju nihala (WINKLER / MARENČE 1998, KRAJČIČ 2001). Nanje izrazito vpliva tudi srednje odkazano drevo (preglednica 3) in razmerje med iglavci in listavci. Večji delež iglavcev namreč zvišuje poprečno ceno lesa, ker je struktura iglavcev boljša (KRAJČIČ 2001).

Preglednica 3: Srednje drevo in delež iglavcev v poseku v državnih gozdovih Slovenije
Table 3: Average volume of cut tree and share of coniferous in the Slovene state forest

Leto Year	Iglavci Coniferous	Listavci Broadleaves	Skupaj Total	Delež iglavcev Share of coniferous
	m ³ / drevo bruto			%
1995	0,84	0,51	0,67	60
1996	0,54	0,53	0,54	63
1997	0,58	0,48	0,53	55
1998	0,75	0,54	0,64	55
1999	0,80	0,56	0,67	55
2000	0,87	0,60	0,72	54

Vir / Source: Poročila Zavoda za gozdove Slovenije 1995 - 2000

Prodajne cene lesa so bile višje v letih, ko je bil delež iglavcev večji, v letu 1995 pa beležimo tudi zelo ugodno srednje drevo pri iglavcih. V zadnjih letih se je delež iglavcev v poseku zmanjšal, povečalo pa se je srednje drevo. Ta gibanja imajo nasprotni učinek na gibanje cene lesa. Srednje posekano drevo se je povečalo verjetno zaradi povečanja poseka v tretjem razširjenem debelinskem razredu v sestojih v obnovi, ki pa imajo lahko že večji delež komercialno manj vrednega lesa (barvne napake in gniloba pri bukvi in jelki ter gniloba pri smreki).

Zaključujemo, da imajo gibanja cen gozdnih lesnih sortimentov v primerjavi s svetovnimi trendi in proizvodnimi razmerami v obravnavanem obdobju realno podlago. Zmanjševanje prihodkov zaradi slabše prodaje zmanjšuje uspešnost gospodarjenja z državnimi gozdovi.

4.2 TREND STROŠKOV PRIDOBIVANJA LESA TREND OF EXPLOITATION COSTS

Trend stroškov pridobivanja gozdnih lesnih sortimentov (stroški poseka, spravila, manipulacije na kamionski cesti) smo ugotovili tako, da smo letne podatke o stroških na posekan m³ gozdnih lesnih sortimentov revalorizirali na stanje leta 2000. Zatem smo izračunali indekse, pri čemer smo za osnovo izbrali leto 1996 (preglednica 4).

Preglednica 4: Gibanja stroškov pridobivanja m³ gozdnih lesnih sortimentov
Table 4: Trend of exploitation costs per m³ of forest wood assortments

Leto <i>Year</i>	Indeks (1996=100) <i>Index</i>
1994	88
1995	98
1996	100
1997	95
1998	84
1999	79
2000	75

Stroški pridobivanja so bili najvišji v letu 1996, ko so v slovenskih gozdovih v večji meri pustošile ujme, katerih sanacija se je delno zavlekla tudi v leto 1997. V zadnjih letih beležimo skokovit padec stroškov pridobivanja. To kaže, da koncesionarji drastično racionalizirajo proizvodnjo in to kljub realnemu povečanju plač in s tem vedno višjim stroškom dela, ki v gozdarstvu kot izrazito delovno intenzivni panogi prevladujejo. Stroški dela se povečujejo tudi zaradi neugodne starostne strukture gozdnih delavcev (WINKLER / KRAJČIČ 1997). Delno na zmanjševanje stroškov pridobivanja vpliva tudi povečanje srednjega drevesa.

4.3 VLAGANJA V GOZDOVE FOREST INVESTMENTS

Trend vlaganj v gozdove smo ugotovili tako, da smo vrednost vlaganj preračunali na stanje leta 2000, tako dobljene vrednosti pa preračunali na m³ posekanega lesa. časovno vrsto kaže preglednica 5.

Preglednica 5: Gibanje vrednostnega obsega vlaganj v gozdove in delež prodajne cene lesa, porabljen za

Table 5: *Trend of forest investments and share of wood selling price used for investments*

Leto Year	Biološka vlaganja <i>Biological investments</i> (Index)* (1996=100)	Delež prodajne cene lesa <i>Share of selling price</i> (%)	Izgradnja vlak <i>Trails' construction</i> (Index) (1996=100)	Delež prodajne cene lesa <i>Share of selling price</i> (%)
1994	144	15	109	5
1995	130	14	100	5
1996	100	12	100	6
1997	104	14	89	5
1998	112	15	96	6
1999	106	15	118	8
2000	96	15	104	7

* Obnova, nega in varstvo gozdov ter vlaganja za krepitev splošnokoristnih funkcij gozdov / *Regeneration, tending, protection of forests and other*

Vlaganja v obnovo, nego, varstvo in v zagotavljanje splošnokoristnih funkcij gozdov precej nihajo s padajočim trendom, medtem ko je delež prodajne cene lesa skoraj konstanten. Manjša nihanja opazimo tudi pri vlaganjih v izgradnjo in vzdrževanje gozdnih vlak, delež prodajne cene lesa zanje pa narašča.

4.4 PLAČILO ZA KONCESIJO ZA REDNO IZKORIŠČANJE GOZDOV CONCESSION FEES

Plačilo za koncesijo dobimo tako, da od prodajne cene lesa odštejemo stroške poseka, spravila, manipulacije na kamionski cesti in vlaganj v gozdove.

Redno izkoriščanje gozdov smo definirali kot izkoriščanje na podlagi letnih programov del, ki izhajajo iz gozdnogospodarskih načrtov. Poleg teh del je koncedent s koncesionarji sklepal še dodatne aranžmaje (npr. gospodarjenje z gozdovi, ki so predmet denacionalizacije, sanacije gozdov, vzdrževanje in gradnja cest, pobot kupnin za odplačno pridobljene gozdove in drugo). Zato smo od anketirancev zahtevali, da posebej prikažejo plačila za redno izkoriščanje gozdov. S tem smo dobili jasnejšo sliko razmer. Na podlagi kontrolnega računa smo ugotovili 1,4% napako ankete, kar daje zelo dobro zanesljivost rezultatov.

Trend plačil za redno izkoriščanje gozdov kaže preglednica 6.

Preglednica 6: Gibanje plačil za koncesijo za redno izkoriščanje gozdov, preračunano na m³ lesa
Table 6: Trend of concession fee per m³ of wood

Leto Year	Indeks Index (1996=100)
1994	313
1995	264
1996	100
1997	69
1998	106
1999	80
2000	86

Preglednica kaže, da so se v obravnavanem obdobju plačila za koncesijo drastično zmanjšala. Vzroki so zlasti padanje prodajnih cen gozdnih lesnih sortimentov in delno naraščanje vlaganj v gozdove. Tega pritiska ni izboljšalo niti zmanjševanje stroškov pridobivanja lesa. Ocenjujemo, da bi bilo stanje še bistveno slabše, če koncesionarji teh stroškov ne bi zmanjševali.

4.5 GOSPODARSKA MOČ KONCESIONARJEV ECONOMIC POWER OF CONCESSION HOLDERS

Gospodarsko moč koncesionarjev smo ugotavljali na podlagi dejanskih vrednosti posameznih ekonomskih postavk in na podlagi primerjave z drugimi dejavnostmi. Pri tem smo kritično presojali odstopanja. Koncesionarji le del svojih prihodkov ustvarijo z delom v državnih gozdovih. Vsi imajo poleg tega še vrsto drugih dejavnosti (npr. prevoz lesa, odkup lesa v zasebnem sektorju, gozdne gradnje itd.).

4.5.1 Struktura koncesionarjev glede na velikost gospodarske družbe Size structure of concession holders

Gospodarske družbe se skladno z Zakonom o gospodarskih družbah (1993) delijo na majhne, srednje in velike v odvisnosti od števila zaposlenih, višine prihodkov in poprečne vrednosti aktive. Preglednica 7 kaže strukturo koncesionarjev v primerjavi z nekaterimi drugimi dejavnostmi.

Preglednica 7: Velikost koncesionarjev v primerjavi z nekaterimi drugimi dejavnostmi
Table 7: Size of concession holders in comparison with some other segments

Velikost družb <i>Size of companies</i>	Koncesionarji <i>Concession holders</i>		Gradbeništvo <i>Construction</i>		Obdelava, predelava lesa <i>Wood processing industry</i>		Celotno gospodarstvo <i>National economy</i>	
	Število	Delež (%)	Število	Delež (%)	Število	Delež (%)	Število	Delež (%)
Velike / <i>Large</i>	6	40	81	3	21	4	1.080	3
Srednje / <i>Medium</i>	8	53	174	7	38	8	2.280	6
Majhne / <i>Small</i>	1	7	2.354	90	417	88	34.335	91
Skupaj / <i>Total</i>	15	100	2.609	100	476	100	37.695	100

Struktura koncesionarjev v odvisnosti od velikosti družbe je v primerjavi z drugimi dejavnostmi izrazito premaknjena v smeri velikih in srednjih gospodarskih družb. To tudi olajšuje gospodarjenje z državnimi gozdovi, večje gospodarske družbe so na tržna nihanja manj občutljive, hkrati pa jih za določen obseg del potrebujemo manj, kar zmanjšuje stroške upravljanja koncedenta.

4.5.2 Prihodki koncesionarjev v letu 2000

Income of the concession holders in 2000

Prihodke opredelimo s prodajno vrednostjo prodanih količin, zajemajo pa tudi druge postavke, ki povečujejo poslovni izid.

Preglednica 8: Prihodki koncesionarjev v letu 2000
Table 8: Income of the concession holders in 2000

	V 1.000 SIT	Delež v gospodarstvu Share in national economy (%)
Prihodki – skupaj / Total income	17.024.198	0,19
Čisti prihodki iz prodaje / Sales income	15.723.561	0,19
Prihodki od financiranja / Income from interest	600.533	0,10
Prihodki na podlagi deležev iz dobička / Income from profit in other companies	45.549	0,09
Izredni prihodki / Extra income	694.266	0,29

Prihodki koncesionarjev predstavljajo relativno majhen del v primerjavi s celotnim slovenskim gospodarstvom. Zelo podpoprečni so prihodki od financiranja (koncesionarji imajo malo depozitov pri bankah ali v drugih podjetjih) in prihodki na podlagi deležev iz dobička (imajo malo kapitalskih naložb v drugih podjetjih ali pa so te naložbe slabe). Daleč nadpoprečni so izredni prihodki, kar izboljšuje končno podobo rezultata podjetij, ki pa ni nastal na podlagi poslovanja podjetja v tekočem letu. Ocenjujemo, da gre pri tem v glavnem za odpisane terjatve v prejšnjem obdobju, za dezinvestiranje (prodaja neproduktivnega premoženja) in za vnovčevanje dolgoročnih rezervacij, ki so jih

oblikovali v času lastninskega preoblikovanja. Prihodki od prodaje predstavljajo, podobno kot v celotnem gospodarstvu, 92% vseh prihodkov.

4.5.3 Odhodki koncesionarjev v letu 2000

Expenses of concession holders

Odhodki se nanašajo na stroške proizvodnje prodanih količin, zajemajo pa tudi druge postavke, ki zmanjšujejo poslovni izid.

Preglednica 9: Odhodki koncesionarjev v letu 2000
Table 9: Expenses of concession holders in the year 2000

	V 1.000 SIT	Delež v gospodarstvu <i>Share in national economy (%)</i>
Odhodki / <i>Expenses</i>	16.626.444	0,19
Odhodki poslovanja / <i>Business expenses</i>	15.726.846	0,19
Stroški blaga, materiala in storitev / <i>Material and services expenses</i>	8.647.298	0,13
Stroški dela / <i>Labor expenses</i>	5.732.882	0,42
Plače / <i>Wages</i>	4.005.376	0,42
Amortizacija / <i>Depreciation</i>	1.056.137	0,23
Odhodki financiranja / <i>Paid interest</i>	485.262	0,12
Izredni odhodki / <i>Extra expenses</i>	414.336	0,37

Odhodki iz poslovanja predstavljajo, podobno kot v celotnem gospodarstvu, 95% vseh odhodkov.

V primerjavi z ostalim gospodarstvom so pri koncesionarjih nižji stroški blaga, materiala in storitev, kar je razumljivo, ker jih narava dela ne zahteva toliko. Izrazito odstopanje pa je pri stroških dela, ki so več kot dvakrat višji od poprečja v gospodarstvu. Ugotavljamo, da so koncesionarji prav v tem delu najbolj občutljivi za kakršnekoli spremembe. Zahteve sindikatov po spremembi kolektivne pogodbe za gozdarstvo v smeri večjih pravic delavcev z izrazitimi finančnimi posledicami, lahko v temelju spremenijo uspešnost gospodarjenja. Nadpoprečna je tudi amortizacija (podjetja se verjetno odločajo za hitrejši odpis vrednosti in očitno razpolagajo z relativno novimi delovnimi sredstvi).

Nadpovprečne izredne odhodke pripisujemo odpisom terjatev (težave s plačili v lesni industriji), delno pa tudi plačilom za prometni davek, ki ga je država od koncesionarjev naknadno izterjala.

4.5.4 Dobiček, izguba in dodana vrednost koncesionarjev v letu 2000

Profit, loss and added value of concession holders in year 2000

Pri analizi dobička je zelo pomembna členitev dobička na celotni dobiček in dobiček iz poslovanja. Dobiček (izguba) iz poslovanja kaže uspešnost gospodarjenja podjetja iz dejavnosti, ki jo gospodarska družba opravlja v tekočem letu, medtem ko celotni dobiček upošteva tudi druge (izredne) prihodke in odhodke.

Dodano vrednost ugotovimo tako, da od čistih prihodkov od prodaje, lastne porabe in drugih prihodkov iz poslovanja odštejemo stroške blaga in storitev ter druge odhodke iz poslovanja.

Preglednica 10: Dobiček, izguba in dodana vrednost koncesionarjev v letu 2000
Table 10: Profit, loss and added value of concession holders in year 2000

	V 1.000 SIT	Delež v gospodarstvu <i>Share in national economy (%)</i>
Celotni dobiček <i>Profit</i>	530.182	0,16
Celotna izguba <i>Loss</i>	132.428	0,07
Davek iz dobička <i>Tax from profit</i>	65.104	0,17
Dodana vrednost <i>Added value</i>	7.162.369	0,35

Delež celotnega dobička koncesionarjev v celotnem gospodarstvu je v primerjavi z deležem v prihodkih ali stroških že nižji. Koncesionarji so tako v letu 2000 ustvarili 398 mio SIT neto dobička pred obdavčitvijo. Če pa izračunamo samo dobiček iz poslovanja, se ta zniža na okoli 280 mio SIT.

Dodana vrednost koncesionarjev je glede na delež prihodkov v celotnem gospodarstvu (0,19%) relativno velika (0,35%). Vzrok so zlasti nižji stroški blaga, materiala in storitev v primerjavi z drugimi gospodarskimi panogami.

4.5.5 Struktura sredstev

Portfolio

Struktura sredstev podjetja pove, kakšno je premoženje poslovnega sistema v danem trenutku (HOČEVAR / IGLIČAR 1996) in je rezultat poslovanja podjetja od nastanka do sedaj. Optimalna struktura sredstev ni enostavno in enolično določljiva, različna je tudi za različna podjetja (BIZJAK 1995).

Delež sredstev koncesionarjev je v primerjavi s celotnim gospodarstvom manjši od deleža prihodkov ali odhodkov (preglednica), njihova vrednost pa je nekaj nad 19 milijard SIT.

Preglednica 11: Struktura sredstev koncesionarjev v letu 2000
Table 11: Portfolios of the concession holders in the year 2000

	V 1.000 SIT	Delež v gospodarstvu <i>Share in national economy (%)</i>
Sredstva / <i>Means</i>	19.267.316	0,18
Stalna sredstva / <i>Fixed assets</i>	12.493.068	0,18
Opredmetena osnovna sredstva / <i>Tangible assets</i>	10.580.096	0,19
Neopredmetena dolgoročna sredstva	63.978	0,06
Dolgoročne finančne naložbe / <i>Long -term financial assets</i>	1.424.698	0,12
Gibljava sredstva / <i>Current assets</i>	6.774.248	0,17

Vrednost sredstev predstavlja knjigovodsko vrednost premoženja koncesionarjev. V primerjavi s celotnim gospodarstvom so odstopanja velika zlasti pri neopredmetenih dolgoročnih sredstvih (med njimi so pomembni zlasti dolgoročno razmejeni organizacijski in razvojni stroški), kar kaže na majhno razvojno težnjo koncesionarjev. Podpoprečne so tudi dolgoročne finančne naložbe (naložbe v kapital drugih podjetij, dana posojila,...), kar kaže na manjšo odločnost koncesionarjev na tem področju od poprečja v

gospodarstvu. To pripisujemo tudi temu, da lesnopredelovalna industrija, ki je gozdarskim gospodarskim družbam po svoji dejavnosti najbližja, zaradi krize za naložbe ni zanimiva.

3.5.6 Obveznosti do virov sredstev koncesionarjev

Liabilities of concession holders

Obveznosti do virov sredstev nam povedo, od kod ima poslovni sistem sredstva (HOČEVAR / IGLIČAR 1996), torej, ali so sredstva lastna ali tuja. Vrednost obveznosti do virov sredstev je vedno enaka vrednosti sredstev. Obveznosti do virov sredstev razdelimo na vrednost lastnega kapitala (lastniški kapital) in vrednost obveznosti podjetja do drugih (vrednost tujih sredstev kot so npr. najeti krediti, terjatve upnikov,...). Lastniški kapital sestavljajo:

- kapital, ki ga združijo lastniki ob ustanovitvi podjetja,
- zadržani (nerazdeljeni) dobiček prejšnjih let,
- rezerve (zakonske, statutarne, druge)
- revalorizacijski popravek kapitala.
- Obveznosti do drugih so lahko kratkoročne (obveznost vračila nastopi pred enim letom) in dolgoročne (obveznost vračila nastopi po enem letu). Mednje sodijo:
- posojila,
- obveznosti do dobaviteljev, države, delavcev in drugo.

Financiranje poslovnega sistema z lastnim kapitalom ima dve bistveni prednosti (MRAMOR 1993). Pri poslovanju podjetja ima ta oblika financiranja najmanjše omejitve. Podjetje ni pogodbeno vezano k plačevanju dividend, niti ni časovno natančno vezano, da izplača glavnico. Poleg tega mnogo lažje pride do dodatnih kreditov, kadar jih potrebuje. Glavna slabost financiranja z lastniškim kapitalom pa je manjši donos na delnico ob določenem dobičku.

Uporaba dolgoročnega dolga pomeni precejšnje prednosti v poslovanju podjetja, vendar povečuje riziko poslovanja. Kadar je donosnost naložbe podjetja večja kot so stroški

dolga (obresti), se donos na delnico z večanjem dolga povečuje. Z večanjem dolga se veča tudi odvisnost rezultata poslovanja (dobička) od obsega proizvodnje - rezultat poslovanja je bistveno bolj občutljiv na obseg proizvodnje kot pri nižji zadolženosti.

Na odločitev o stopnji zadolženosti podjetja vpliva več dejavnikov. Podjetja z zelo stabilnim obsegom poslovanja in s tem stabilnimi prihodki in stroški, kot so npr. železnica, pošta, itd. omogočajo večji delež financiranja z dolgom. V to skupino bi lahko uvrstili tudi koncesionarje, saj se obseg proizvodnje z leti ne spreminja bistveno in so tako tudi prihodki in stroški relativno stabilni. Večjo zadolžitev lahko prenese tudi večja dobičkonosnost podjetja.

Kratkoročni dolg se običajno uporablja za financiranje sezonskih nihanj. Običajno so vir financiranja poslovne banke, dobavitelji, delavci ali država.

Preglednica kaže, da imajo koncesionarji v primerjavi s celotnim gospodarstvom bistveno več lastnih sredstev (kapitala), medtem ko je tujih sredstev zelo malo.

Preglednica 12: Obveznosti do virov sredstev koncesionarjev v letu 2000
Table 12: *Liabilities of concession holders in year 2000*

	V 1.000 SIT	Delež v gospodarstvu <i>Share in national economy (%)</i>
Obveznosti do virov sredstev <i>Total liabilities</i>	19.267.316	0,18
Kapital <i>shareholder's capital</i>	15.299.032	0,29
Dolgoročne obveznosti <i>Long-term liabilities</i>	474.227	0,02
Kratkoročne obveznosti <i>Current liabilities</i>	3.253.987	0,10

Dolgoročnega dolga v primerjavi s celotnim gospodarstvom skoraj ni. Glede na relativno stabilnost in predvidljivost prihodkov in stroškov pri koncesionarjih bi pričakovali, da bi delež dolgov večji. Kot praktično pravilo velja, da naj bi bila deleža lastnih in tujih virov približno 50% (PUČKO / ROZMAN 1996), koncesionarji pa od tega pravila zelo odstopajo, saj je pokritost sredstev z lastnimi viri kar 79%.

4.5.7 Primerjava finančnih kazalnikov koncesionarjev z nekaterimi drugimi dejavnostmi v letu 2000

Comparison of financial indicators between concession holders and some other segments in the year 2000

Finančni kazalniki so relativna števila, ki jih dobimo z delitvijo določene ekonomske kategorije s kako drugo.

Preglednica 13: Finančni kazalniki koncesionarjev in nekaterih drugih gospodarskih dejavnosti v letu 2000

Table 13: Comparison of financial indicators between concession holders and some other segments in the year 2000

Ime kazalnika <i>Indicator</i>	Koncesio- narji <i>Concession holders</i>	Gradbeni- štvo <i>Construc- tion</i>	Obdelava, predelava lesa <i>Wood processing industry</i>	Celotno gospodarstvo <i>National economy</i>
Finančna neodvisnost (sredstva / kapital) <i>(means / equity capital)</i>	1,259	3,22	2,026	2,058
Delež opredmetenih osnov. sred. / opr. osn. sred. / sredstva) (<i>fixed assets / means</i>)	0,549	0,352	0,508	0,514
Celotna gospodarnost (prihodki / odhodki) <i>(income / expenses)</i>	1,015	1,002	0,993	1,013
Donosnost kapitala (čisti dobiček / kapital) <i>(profit / equity capital)</i>	0,030	0,033	0,005	0,022
Prihodki na zaposlenega - 000 SIT (čisti prihodki iz prodaje / povpr. štev. zaposlenih) <i>(income / employee)</i>	9.648	13.233	10.653	19.417
Stroški dela na zaposlenega - 000 SIT (str. dela / povpr. število zaposlenih) <i>(labor expenses / number of employees)</i>	3.276	2.497	2.295	2.893
Čisti dobiček na zaposlenega - 000 SIT (čisti dobiček / povpr. število zaposlenih) <i>(profit / number of employee)</i>	266	328	224	648
Čista izguba na zaposlenega - 000 SIT (čista izguba / povpr. število zaposlenih) <i>(loss / employee)</i>	76	203	197	397
DV na zaposlenega - 000 SIT (dodana vred. / povp. število zaposlenih) <i>(added value / employee)</i>	4.093	3.309	2.917	4.367
Delež amortizacije (amortizacija / odhodki) <i>(depreciation / expenses)</i>	0,064	0,036	0,049	0,051
Delež stroškov dela (stroški dela / odhodki) <i>(labor expenses / expenses)</i>	0,345	0,189	0,214	0,151
Dejanska davčna stopnja dobička (davek / celotni dobiček) (<i>tax from profit / profit</i>)	0,123	0,105	0,089	0,114

Koncesionarji so finančno zelo neodvisni, torej nezadolženi. To pomeni, da imajo pri bankah relativno ugodno boniteto, kar vpliva na posojilne pogoje. Nizek kazalnik lahko pomeni tudi, da podjetje ni pripravljeno hitreje širiti svoje dejavnosti ter s tem povečevati tveganja in kaže na določeno poslovno neaktivnost (neinovativnost) lastnikov oziroma managerjev. Za koncesionarje velja, da na področju sorodnih dejavnosti nimajo na razpolago zelo donosnih možnosti za širitev, gozdarstvo kot dejavnost pa je pri širitvi zelo omejeno. Od primerjalnih dejavnosti je najbolj zadolženo gradbeništvo, medtem ko je lesno-predelovalna industrija v državnem poprečju. Morebitna širitev koncesionarjev na predelavo lesa bi torej pomenila zmanjševanje finančne neodvisnosti.

Čisti dobiček na kapital je pri koncesionarjih v primerjavi z drugimi dejavnostmi zelo ugoden, posebej še zato, ker je vrednost kapitala visoka. Vendar smo že opozorili, da je dobiček iz poslovanja koncesionarjev bistveno nižji od čistega dobička.

Zaradi delovno intenzivne panoge, so prihodki na zaposlenega nižji od primerjalnih dejavnosti, stroški dela na zaposlenega pa zaradi višjih plač in neugodne starostne strukture delavcev višji.

Zaradi delovne intenzivnosti je dobiček in izguba na zaposlenega pri koncesionarjih precej nižja kot v celotnem gospodarstvu. Oba kazalnika pa sta, upoštevajoč delovno intenzivnost panoge, v primerjavi z lesnopredelovalno industrijo izrazito ugodnejša. Dodana vrednost na zaposlenega je zaradi nizkih stroškov materiala in storitev kljub delovno intenzivni dejavnosti, primerljiva z državnim poprečjem.

Nadpoprečni delež amortizacije v odhodkih lahko, poleg ugotovitev iz prejšnjega poglavja, kaže na delno napihovanje stroškov in s tem nižji dobiček iz poslovanja. Vendar bi dokaz za to trditev zahteval dodatno poglobljeno študijo, ki presega okvirje te raziskave.

Delež stroškov dela je za 128% višji kot v poprečju v gospodarstvu in je tudi bistveno višji kot v gradbeništvu in lesnopredelovalni industriji. To kaže na izjemno odvisnost in občutljivost poslovanja podjetja od trga delovne sile in kolektivnih pogajanj. V raziskavi smo analizirali tudi dejansko davčno stopnjo koncesionarjev. Gospodarske družbe skladno z Zakonom o davku iz dobička pravnih oseb (1993) plačujejo davek od dobička v višini 25% davčne osnove. Vendar pa lahko davčni zavezanec davčno osnovo zaradi

različnih olajšav zmanjša. Kazalnik kaže, da je dejanska davčna stopnja v slovenskem gospodarstvu precej nižja, koncesionarji pa v primerjavi z drugimi dejavnostmi plačujejo relativno največ.

3.6 PRIMERJAVA POPREČNIH BRUTO PLAČ KONCESIONARJEV Z NEKATERIMI DRUGIMI DEJAVNOSTMI IN GOZDARSTVOM V JAVNEM SEKTORJU
COMPARISON OF WAGES IN FORESTRY SECTOR AND SOME OTHER SEGMENTS

Bruto plača delavcev zajema vsa plačila (osnovna plača, dodatki, poračuni, ...) za redno delo in nadomestila (letni dopust, plačani prazniki in dela prosti dnevi, bolniški dopust,..) delodajalca delavcu za delo. Bruto plača ne vsebuje materialnih stroškov delavca (npr. prevoz na delo, regres za prehrano in letni dopust,...) niti prispevkov in davkov delodajalcev. Letna bruto plača na delavca se izračuna tako, da se skupna masa sredstev bruto plač deli s številom delavcev, izračunanih iz ur. Na letni ravni upoštevamo 2.088 ur na delavca.

Preglednica 14 kaže tako izračunane bruto plače za koncesionarje, nekatere druge gospodarske dejavnosti in za gozdarstvo v javnem sektorju.

Preglednica 14: Poprečna letna bruto plača na zaposlenega delavca v letu 2000

Table 14: Average annual wage per worker in the year 2000

	Koncesio- narji <i>Concession holders</i>	Gradbeni- štvo <i>Construc- tion</i>	Obdelava, predelava lesa <i>Wood processing industry</i>	Celotno gospodarst. <i>National economy</i>	ZGS <i>Forestry service</i>	Sklad kmet. zemlj. in gozdov <i>Agriculture land and forest fund</i>
Plače na zaposlenega - 000 SIT (plače / povpr. število zaposlenih) <i>(Wage / employee)</i>	2.289	1.791	1.652	2.051	2.336	3.717
Indeks / <i>Index</i>	100	78	72	90	102	162
Število zaposlenih delavcev iz ur <i>Number of employees</i>	1.750	40.841	10.017	468.136	749	72

Vir / *Source*: Finančni kazalniki za leto 2000, Finančno poročilo Zavoda za gozdove Slovenije za leto 2000, Poročilo Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov za leto 2000

Stroški plač na zaposlenega so pri koncesionarjih za 11% višji od poprečja v gospodarstvu. Plače v gozdarstvu kot gospodarski dejavnosti so bile vselej nekaj višje od plač v gospodarstvu (Vir: Statistični letopisi). V obdelavi in predelavi lesa so plače bistveno nižje kot pri koncesionarjih, medtem ko so pri Zavodu za gozdove približno enake. Iz analize zelo izstopa Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov z daleč nadpovprečnimi plačami. Za takšna nesorazmerja ne najdemo smiselnih argumentov, posebej še, če upoštevamo tudi izobrazbeno strukturo zaposlenih (preglednica 15).

Preglednica 15: Izobrazbena struktura zaposlenih (%)
Table 15: Education structure of employees (%)

	Koncesionarji <i>Concession holders</i>	Koncesionarji brez delavcev <i>Concession holders without workers</i>	Zavod za gozdove Slovenije <i>Forestry service</i>	Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov <i>Agriculture land and forest fund</i>
Magister, specialist <i>Master of Science</i>	1	2	1	
Visoka / <i>Univesrsity</i>	5	19	32	49
Višja / <i>High school</i>	3	14	54	37
Srednja / <i>College</i>	16	65	13	14
Delavci / <i>Workers</i>	75		0	-
Skupaj / <i>Total</i>	100	100	100	100

Vir / *Source*: WINKLER / KRAJČIČ 1997, Finančni načrt Zavoda za gozdove za leto 2000, Poročilo o delu Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov za leto 2000

Pri koncesionarjih je izobrazbena struktura bistveno slabša kot na Zavodu za gozdove, vendar imajo gozdni delavci zaradi zahtevnosti dela v primerjavi s poprečjem v gospodarstvu pri enaki stopnji izobrazbe višje plače. Struktura zaposlenih na Zavodu za gozdove kaže na zelo visoko poprečno izobrazbo. Podobno izobrazbeno strukturo ima tudi Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov, saj imata oba več kot 85% višje in visoko izobraženih delavcev.

Zaradi majhnega interesa delavcev za gozdna dela, ki je poleg težkih delovnih razmer tudi posledica drastičnega zmanjševanja delavcev v 90-ih letih, bo verjetno treba atraktivnost poklica izboljšati tudi z višjimi plačami.

**4.7 PRISPEVEK KONCESIONARJEV IN ZAPOSLENIH V DRUŽBENO
BLAGAJNO, KI IZHAJA IZ DELA**
CONTRIBUTION OF CONCESSION HOLDERS AND EMPLOYEES TO THE
PUBLIC BUDGET

Prispevek v družbeno blagajno, ki izhaja iz dela, predstavljajo prispevki in davki koncesionarjev ter prispevki in dohodnina delojemalcev. Ker je dohodnina osebni davek vsakega delavca, je ne moremo natančno izračunati. Zato smo jo v raziskavi izločili.

Preglednica 16 kaže revalorizirane poprečne letne zneske prispevkov in davkov na zaposlenega delavca v obdobju 1997 - 2000, ki smo jih dobili na podlagi ankete.

Preglednica 16: Poprečni letni obseg prispevkov in davkov koncesionarjev in prispevkov delojemalcev v obdobju 1997 - 2000 po cenah leta 2000

Table 16: Average annual contribution in period 1997 - 2000 by prices in the year 2000

	Prispevki delodajalcev <i>Employer's contribution</i>	Davki iz plač <i>Employer's wage taxes</i>	Prispevki delojemalcev (ocena) <i>Employee's contribution (estimate)</i>	Skupaj <i>Total</i>
SIT/delavca <i>SIT/employee</i>	412.470	107.622	505.869	962.596
Mio. SIT pri 1979 zaposlenih* <i>Mill. SIT at 1979 employees*</i>	816	213	1.001	2.030

*Vir / Source: WINKLER / KRAJČIČ 1997

Prispevki delodajalcev brez beneficirane delovne dobe znašajo 15,9% bruto plače, stopnja za beneficirano delovno dobo pa je 6,25%. Davki iz plač so odvisni od bruto plače delavca, davčna stopnja pa se z višino plače zvišuje. Prispevke delojemalcev smo ocenili tako, da smo poprečno bruto plačo delavcev (preglednica 14) pomnožili s prispevno stopnjo 22,1%.

Skupno torej koncesionarji na podlagi dela letno v družbeno blagajno poprečno prispevajo okoli dve milijardi SIT brez dohodnine.

Do uvedbe davka na dodano vrednost je bilo smiselno upoštevati tudi prometni davek, ki ga sedaj ni več.

5 ZAKLJUČEK

CONCLUSION

Raziskava je pokazala, da so gibanja na slovenskem trgu lesa, ki izhajajo iz prodaje lesa iz državnih gozdov, podobna kot v Evropi. Slovenski trg je torej sestavni del evropskega in z njim deli tudi vsa nihanja. K temu v znatni meri prispeva tudi slovenska lesna industrija, ki na tujih trgih ustvari več kot polovico vseh prihodkov in je največji neto izvoznik. Zniževanje stroškov pridobivanja lesa kaže na racionalizacijo poslovanja koncesionarjev, kar je z vidika poslovanja pozitiven premik. Vendar se vpliv zmanjševanja stroškov ne kaže v visokem dobičku, kar pomeni, da se tržni pogoji zaostrojujejo.

Ker je rezultat poslovanja koncesionarjev nadpovprečno odvisen od stroškov dela, ni prostora za zviševanje plač. Hkrati pa je delo v gozdu za nove gozdne delavce neatraktivno. Atraktivnost bi lahko povečali tudi s povečanjem plač. Koncesionarji bi zato po našem mnenju morali investirati v nove in učinkovitejše tehnologije pridobivanja lesa (npr. strojna sečnja), sicer se račun kmalu ne bo več izšel.

Nizka zadolženost koncesionarjev kaže na eni strani na zdravo finančno podobo, na drugi strani pa delno na neinventivnost, pomanjkanje idej za nove dejavnosti ali celo plahost pri investicijskih odločitvah. Relativna stalnost proizvodnje ter predvidljivi prihodki in stroški omogočajo večje zadolževanje od sedanjega.

Analiza prispevkov v družbeno blagajno je pokazala, da gre za relativno pomemben znesek, ki ga koncesionarji poleg plačila za koncesijo z delom v državnih gozdovih prispevajo. Zato je pri rezultatih gospodarjenja z državnimi gozdovi potrebno upoštevati tudi ta učinek.

6 POVZETEK

V članku smo analizirali nekatere trende gospodarjenja z državnimi gozdovi in pri tem ugotovili, da je trend cen lesa na kamionski cesti in trend stroškov pridobivanja lesa padajoč. Trend cen lesa se zelo ujema z evropskimi gibanji, kar dokazuje izrazite

povezanost našega in evropskega trga. Padanje stroškov pridobivanja kaže na vse večjo racionalizacijo poslovanja koncesionarjev. Vlaganja v gozdove so v proučevanem obdobju (1995-2000) nihala, medtem ko je bil delež prodajne cene lesa, namenjen zanja, konstanten.

Prihodki koncesionarjev so v letu 2000 znašali 0,19 % vseh prihodkov gospodarstva, nekaj manjši delež predstavlja vrednost sredstev. V strukturi stroškov zelo izstopajo stroški dela, ki so v primerjavi s poprečjem v gospodarstvu več kot podvojeni. To kaže na izrazito odvisnost poslovanja od trga delovne sile in od rezultatov kolektivnih pogajanj.

Celotni neto dobiček koncesionarjev je v letu 2000 znašal 398 mio. SIT pred obdavčitvijo, dobiček iz poslovanja pa je bil veliko nižji (okoli 280 mio. SIT). Celotni dobiček je toliko višji zlasti zaradi izrednih prihodkov, ki so verjetno nastali iz naslova prej odpisanih terjatev, dezinvestiranja (npr. prodaja poslovno neaktivnih nepremičnin) in vnovčevanju dolgoročnih rezervacij.

V strukturi sredstev je podobnost s celotnim gospodarstvom velika, večja odstopanja so le pri dolgoročnih finančnih naložbah, ki so podpoprečna.

Pokritost sredstev z lastnimi viri je 79%, kar je znatno nad poprečjem v gospodarstvu. To uvršča koncesionarje med podjetja z zelo nizko stopnjo zadolženosti. To na eni strani kaže na zelo zdrave finance, na drugi strani pa tudi na pomanjkanje podjetniške iniciative.

Poprečna bruto plača na zaposlenega delavca je pri koncesionarjih za 11% višja kot v celotnem gospodarstvu, kar je v skladu z dolgoletnimi gibanji. Po plačah v gozdarskem sektorju nasploh izrazito odstopa Sklad kmetijskih zemljišč z 62% višjimi plačami v primerjavi s koncesionarji in z 60% višjimi v primerjavi z Zavodom za gozdove Slovenije.

K učinkom od gospodarjenja z državnimi gozdovi moramo k plačilu za koncesijo prišteti tudi prispevke in davke koncesionarjev in delavcev, ki izhajajo iz dela. Ti poprečno letno znašajo okoli dve milijardi SIT, pri tem pa ni upoštevana dohodnina.

Učinki zmanjševanja stroškov pridobivanja se ne kažejo v nadpoprečnem dobičku, ampak se izgubljajo zaradi vedno bolj zaostrenih razmer na trgu. Interes za delo v gozdu je majhen, kadrovska struktura gozdnih delavcev pa izrazito neugodna. Atraktivnost

gozdnega dela bi lahko povečali z višjimi plačami. Zaradi velike občutljivosti rezultatov poslovanja na stroške dela, prostora za to ni prav veliko. Ocenjujemo, da razmere na trgu delovne sile in na trgu lesa zahtevajo drastično spreminjanje tehnologije pri gospodarjenju s slovenskimi državnimi gozdovi v smeri strojne sečnje lesa.

7 SUMMARY

Some trends of state forest management have been analyzed. Research shows that the trend of selling prices of wood on forest road as well as the trend of exploitation costs are decreasing. Trend of wood prices is almost the same as in the Europe wood market, which shows the strong connection between the Slovene and European markets. Decreasing labor costs shows the rationalization of economic activities of the concession holders. Forest investments in the period of 1995-2000 were not stable; however, the share of selling prices used for them was stable.

The income of the concession holders in the year 2000 was 0,19%; in comparison to national economy, the share of means was a little bit lower. In expenditure structure the share of labor costs exceeded national average and more than double in comparison to the national economy. That shows that the results of management depend very much on the labor force market and from the results of collective negotiations.

The profits of concession holders in the year 2000 reached 398 million SIT, but profits from operations were much lower (about 280 million SIT). The difference probably comes from outstanding debts, which were later paid, selling of unprofitable means, and from financial reservations made some years ago. The portfolios of the concession holders are similar to those in the national economy; long-term financial assets are lower.

Shareholder's capital reaches 79% of the means, which is much higher than in the national economy. Concession holders belong to companies with very low liabilities. That shows that the financial situation is very healthy, but on the other hand it also shows low business initiative.

Average wage per employee is 11% higher than national averages. In the forestry sector we can give attention to the Agriculture Land and Forest Fund, where wages are higher by 62% than at the concession holders and by 60% than at the Forestry service.

The economic effects of state forest management also consist of the contribution of the concession holders to the national budget (contributions and taxes of the employers and contributions of employees). They reach about two billion SIT per year without personal income tax.

The effect of decreased exploitation costs does not cause high profits but losses in increasingly more stressful market conditions. The interest for forest work is low but the attractiveness of forest work can be increased by higher wages. Because the results of management depend very much on labor costs, the possibilities for higher wages are small. We conclude that the situation of labor market and wood markets will force a change of technology in Slovene state forest management (e.g. forwarders, harvesters).

8 VIRI REFERENCES

- BIZJAK, F., 1995. Osnove gospodarjenja in razvoja podjetja. Biotehniška fakulteta, Oddelek za lesarstvo, 273 s.
- HOČEVAR, M. / IGLIČAR, A., 1996. Osnove računovodstva. - Ljubljana, Ekonomska fakulteta, 267 s.
- KRAJČIČ, D., 2001. Državni gozdovi v Sloveniji kot lastninska kategorija in objekt gospodarjenja. Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire, 215 s.
- MRAMOR, D., 1993. Uvod v poslovne finance. Gospodarski vestnik, 381 s.
- PUČKO, D., / ROZMAN, R., 1996. Ekonomika podjetja. - Ljubljana, Ekonomska fakulteta, 344 s.
- WINKLER, I. / KRAJČIČ, D., 1997. Kadri v gozdarskih gospodarskih družbah. -Ljubljana, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire, 8 s.
- WINKLER, I. / KRAJČIČ, D., 2000. Stroški gozdnega dela od 1. avgusta 2000 dalje. -Ljubljana, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire, 8 s.
- WINKLER, I. / MARENČE, J., 1998. Gospodarnost gospodarjenja z gozdovi v novih družbenih in gospodarskih razmerah. GozdV, 56, 1, s. 3-11.
- Finančni kazalniki za leto 2000. Gospodarska zbornica Slovenije, intranet Gospodarske zbornice Slovenije.
- Finančno poročilo Zavoda za gozdove Slovenije za leto 2000. Zavod za gozdove Slovenije, 36 s.
- Finančni načrt Zavoda za gozdove za leto 2000. Zavod za gozdove Slovenije, 33 s.
- Letni pregled odkupa 2000. Statistični urad Republike Slovenije, 67 s.
- Poročila Zavoda za gozdove Slovenije 1995 - 2000. Zavod za gozdove Slovenije.

- Poročilo o razdružitvi premoženja gozdnogospodarskih organizacij 1997.- Ljubljana, Splošno združenje gozdarstva, 4 s.
- Poročilo o delu Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov za leto 2000. Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije, 54 s.
- Statistični letopisi Republike Slovenije 1980-1990, Zavod za statistiko Republike Slovenije
- Svetovne cene surovin 2001–2002. Rezultati projektov 4, 8, Gospodarska zbornica Slovenije, 33 s.
- Uredba o koncesiji za izkoriščanje gozdov v lasti Republike Slovenije. Ur. l. RS št. 34-2271/96.
- Zakon o gospodarskih družbah (Ur. l. RS št. 30/93)
- Zakon o gozdovih. Ur. l. RS št. 30-1299/1993.
- Zakon o lastninskem preoblikovanju podjetij. Ur.l.RS št. 55-2514/92.
- Zakon o Skladu kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije. Ur. l. RS št. 10-432/93 in št. 4 - 1/96.
- Zakon od dobička pravnih oseb. (Ur. l. RS št. 72/93)